

ПРОТОКОЛИ ПЕРШИХ РОКІВ ІСНУВАННЯ ЦНБ

Продовжуємо друкувати історичні та архівні матеріали, що відбивають роки становлення Бібліотеки, її проблеми, атмосферу тих далеких днів (мова оригіналу зберігається).

ПРОТОКОЛ №3

засідання Ради Бібліотекарів Всенародньої Бібліотеки

19 вересня (2 жовтня) 1919 р.

ПРИСУТНІ: Голова Ради Є.О.Ківліцький. Члени: І.М.Салінський, І.П.Житецький, М.Н.Марковський, П.А.Нестеровський, Н.І.Сагарда, Н.В.Олександрівська, тимчасовий секретарь В.І.Щербина.

Засідання почалося о 13 годині дня.

1). Читається й затверджується протокол засідання 4 / 17 вересня 1919 року.

2). Способ повертання книжок, прийнятих Бібліотекою під свою охорону. _____ УХВАЛЕНО: книжки, власність яких відомим персонам не визиває ніякого сумніву (наприклад бібліотека М.Н.Іващенкої) повертати зараз, на підставі п.5 протоколу засідання Комітету Бібліотеки 6/19 вересня 1919 р. №96.

Що ж до інших книжок, то при повертанні їх требовати заяву домового Комітету про існування та реквізіцію большевиками бібліотеки, про повертання котрої подана заява, а також про приміти забратих книжок (ініціали на палітурках, штемпелі, каталоги і т. п.).

За для полегчення цієї справи треба зараз же почати розкладку книжок, які мають на складі Бібліотеки. При повертанні книжок власники повинні повернути розходи за їх перевіз та охорону. Тому треба підрахувати кількість розходу на перевіз 1 пуда та докласти 50% цієї суми на охорону.

3). В.І.Щербина заявляє, що він хотів би користуватися для своєї наукової праці рукописом «Журнал путешествій Е.И.В. Им. Елисаветы Петровны . . . . . из Москві в Кіев в іюлі. 1744 г.», який находиться в Національному Музею, але позаяк рукописи приватним особам не видаються, то В.І.Щербина просить виписати цю рукопись у Всенародню Бібліотеку з тим, щоб він міг користуватися ним у помешканні Бібліотеки.

_____ УХВАЛЕНО: Доложити цю справу Комітету Бібліотеки і прохати загальних вказівок для таких випадків.

4). Є.О.Ківліцький пропонує завести у Канцелярії Бібліотеки книжку для щоденного записування присутних служачих Бібліотеки, а також і відсутних з поясненням причини відсутности.

_____ Ухвалено.

ГОЛОВА РАДИ
ЧЛЕНИ РАДИ
ТИМЧ. В.О.СЕКРЕТАРЯ

ПРОТОКОЛ №4

засідання Ради Бібліотекарів 30-го вересня (13 жовтня) 1919 р.

Засідання почалося о 10 годині дня.

ПРИСУТНІ: Голова Ради Є.О.Ківліцький; Члени: І.П.Житецький, І.М.Балінський, В.О.Кордт, Н.М.Марковський, тимчасовий Секретарь В.І.Щербина.

1). Читається й затверджується протокол попереднього засідання.

2/. Читається та обговорюється проєкт тимчасового статуту Бібліотеки. Після детального обговорення ухвалено передати проєкт на розгляд Комітету Бібліотеки.

Засідання скінчилося о 11 годині дня.

ГОЛОВА РАДИ
ЧЛЕНИ РАДИ
ТИМЧ. В.О.СЕКРЕТАРЯ

ПРОТОКОЛ №5

засідання Ради Бібліотекарів 8-го жовтня 1920 р.

НА ЗАСІДАННІ ПРИСУТНІ БУЛИ: Голова Ради Ю.О.ІВАНОВ-МЕЖЕНКО, старші бібліотекарі: Є.О.КІВЛІЦЬКИЙ, Г.П.Житецький, М.М.Марковський, підстарший бібліотекар П.А.Нестеровський і молодший бібліотекар О.Є.Карпинська.

Слухали: 1) Пропозицію Голови Ради обібрати для засідання секретаря. _____ ПОСТАНОВИЛИ: Обібрати П.А.Нестеровського.

2). Пропозицію Голови Ради обібрати відповідального редактора бібліотечної «Хроніки». _____ ПОСТАНОВИЛИ: Обібрати Г.П.Житецького.

3). Пропозицію Голови Ради улаштувати бібліотечну лябораторію, з приводу заняття під читальну залу в будинку б. 1-ої гімназії, в приміщенні Читальні на бульварі Тараса Шевченка №14. _____ ПОСТАНОВИЛИ: Лябораторію перенести в приміщення читальні на бульв. Тараса Шевченка №14, а приміщення Бібліотеки на бульварі Т. Шевченка №30 залишити під книжковий склад, де повинні розібратись книжки на перший раз, переважно для справочно-підручного відділу.

4). Пропозицію Голови Ради з'ясувати поняття «дублет». _____ ПОСТАНОВИЛИ: За дублет вважати 3-й примірник книжки. Для дублетів повинна бути окрема кімната, в якій вони розкладаються в порядку інвентаря першого примірника. Вони мають інвентарне число перших 2-х примірників книжки. Що торкається відділу «Україніка», то для нього за дублет вважається не 3-й, а 4-й. Було з'ясовано і поняття «залізний фонд». Він складається з другіх примірників книжки. Ріжні видання вирішено вважати, як окремі книжки.

5). Пропозицію Голови Ради, в яким порядку повинна провадитись праця в лябораторії відносно сортировки, штамповки і прийомки книжок. _____ ПОСТАНОВИЛИ: Книжки зразу сортирувати, потім приймати і нарешті штампувати.

6). Пропозицію Голови Ради старшим бібліотекарям зробити розподіл праці між ними. _____ ПОСТАНОВИЛИ: В коморі на бульварі Тараса Шевченка №36 працю будуть провадити: Є.О.Ківліцький, Г.Н.Житецький, в складі Академії Наук - М.М.Марковський.

ГОЛОВА РАДИ БІБЛІОТЕКАРІВ
ЧЛЕНІ РАДИ
В.О.СЕКРЕТАРЯ

ПРОТОКОЛ №6

ЗАСІДАННЯ РАДИ БІБЛІОТЕКАРІВ ВСЕ-НАРОДНЬОЇ (НАЦІОНАЛЬНОЇ) БІБЛІОТЕКИ У КИЇВІ.

19/6 листопаду 1920 року.

ПРИСУТНІ: Ю.О.ІВАНОВ-МЕЖЕНКО, І.П.ЖИТЕЦЬКИЙ, М.М.МАРКОВСЬКИЙ, І.М.БАЛІНСЬКИЙ, І.І.КРЕВЕЦЬКИЙ, П.А.НЕСТЕРОВСЬКИЙ, О.І.ЧОЛГАНСЬКА, О.Е.КАРПІНСЬКА, Т.П.МАЛЯРЕНКО, та в.о.секретаря О.М.ШРАМЧЕНКО.

О 1 годині дня Голова Ради Ю.О.Іванов-Меженко оголосив засідання відкритим.

По пропозиції Голови Ради Ю.О.Іванова-Меженка обговорювалася справа про пропажу деяких книжок. П.А.Нестеровський доложив, що пропали де-які книжки, відкладені їм в приміщенні Бібліотеки із сортировальні, а також загинули ось-які інвентарі: №№5, 6, 9 і з 12 між 3000, 4000, (їдна тисяча чисел).

Після докладного обміркування цієї справи ПОСТАНОВЛЕНО: надрукувати у хроніці про пропажу книжок, доручити Т.П.Маляренку подбати про те, щоб усі шахви запиралися, доручити співробітникам самим стежити за тім, щоб ніхто не мав права, крім відповідальних робітників, входити до книгохранилища і до шахв з книжками в сортировальні.

I. Обміркувалася справа про розподіл праці поміж старших бібліотекарів. Після докладного обміркування цієї справи ПОСТАНОВЛЕНО: Відділи мають бути такі: 1) Usrainica; 2) Periodica, з підвідділами: а) газетно-графічний, б) журнальний; 3) Відділ рукописів; 4) Відділ стародруків.

На чолі їх мають бути такі бібліотекарі: 1) Usrainica - І.І.Кревецький, 2) Periodica - І.М.Балінський, 3) Рукописів - І.П.Житецький, 4) Стародруків - М.М.Марковський. Корректу будуть провадити: М.М.Марковський і І.М.Балінський, а остаточний контроль - і І.П.Житецький.

II. І.М.Балінський подав лікарське свідоцтво, що він на протязі тижня працювати не має змоги. ПОСТАНОВЛЕНО: Прийняти до відома.

III. Т.П.Маляренко нагадав про бібліотеку професора Іконникова, що куплена Бібліотекою, але ще не перевезена. ПОСТАНОВЛЕНО: Прохати

Ю.О.Іванова-Меженка з'ясувати цю справу.

ІУ. П.А.Нестеровський підняв питання про те, які книжки надалі повинні йти до інвентаризації, по закінченню інвентаризації тих, які їм доставлені раніш. ПОСТАНОВЛЕНО: У першу чергу «Усгаі-піса» і ті книжки, які заінвентарізовано тимчасово.

О 3-й годині дня Голова Ради Ю.О.Іванов-Меженко оголосив засідання Ради закритим до слідуєчого засідання, яке призначається на п'ятницю 26/13 листопаду о 12 годині (по офіційному).

ГОЛОВА РАДИ БІБЛІОТЕКАРІВ:

БІБЛІОТЕКАРІ

Т.в.о.секретарі:

З ПРОТОКОЛУ №10

засідання Ради Бібліотекарів Всенародньої Бібліотеки у Києві 31/18 грудня 1920 року.

ПОСТАНОВЛЕНО: книжки для наукових праць бібліотекарям видавати так, як і академікам, себ-то: разом не більш 5 назв (не більш 10 томів) на термін 3 місяці. Також, в окремих випадках, на таких же умовах можна видавати і іншим співробітникам Бібліотеки, але тільки тоді, як з'ясовується, що такі книжки будуть їм потрібні тільки для наукових праць.

Примітка: рукописи, стародруки і раритети нікому не видаються на руки персонально і з помешкання Бібліотеки не виносяться.

ІІІ. П.А.Нестеровський підняв питання про те, що саме розуміти під назвою «Periodica».

Після докладного обміркування цієї справи ПОСТАНОВЛЕНО: прохати І.М.Балінського розробити питання про те, що саме відноситься до «Periodica» і докласти Раді Бібліотекарів.

З ПРОТОКОЛУ №11

засідання Ради Бібліотекарів Всенародньої Бібліотеки у Києві за 21/8 січня 1921 року.

У. Ю.О.Іванов-Меженко доложив, що він переглянув персональні карточки за останні місяці 1920 року і переконався, що інтенсивність праці кожного місяця все падала, на його думку через недбалість співробітників. З огляду на те, щоб підвищити продуктивність праці співробітників, Ю.О.Іванов-Меженко наказав надрукувати у «Хроніці» вироблені їм правила які, на його думку, збільшать працю і усунуть недбалість співробітників,

і до цього додав, що ці правила введено в адміністраційному порядку, але вимагають санкції Ради, яка і повинна буде стежити за тим, що їх буде проведено в життя Бібліотеки.

І.П.Житецький висловився, що мабуть не тільки недбалість співробітників, але надзвичайно тяжкі умови життя, що з кожним днем гіршали /голодування, холод, хворісті, невиплата утримання і т.и./ відбивалося на інтенсивності праці. Але у всякім разі оцінка праці і правила такого надзвичайного та карного змісту мали бути з самого початку обмірковані у Раді Бібліотекарів, нею вироблені і ухвалені і тільки тоді надруковані. бо інакше їх неможливо Раді провадити в життя.

І.М.Балінський підтримує думку І.П.Житецького і додає, що правила, раніш обмірковані і вироблені у Раді, піддержали б і авторитет Ради і зручніше було-б їх провадити в життя Бібліотеки.

Ю.О.Іванов-Меженко настоював на тому, щоб його правила зараз були тільки санкціоновані Радою, і після протесту І.П.Житецького залишив засідання пропонувати обміркувати це питання одним бібліотекарям.

Рада Бібліотекарів (7 душ) більшістю 5 голосів проти 2-х згодилася з пропозицією І.П.Житецького такого змісту: оцінка праці співробітників і правила поперед треба розглянути в Раді Бібліотекарів і як що останні будуть виходити по за компетентцію Ради (наприклад про звільнення служачих), передати до Комітету Всенародньої Бібліотеки на затвердження.

Затім Іванов-Меженко повернувся до засідання, знову прийняв голування і заявив, що він припинити друкованих правил не буде, їх буде опубліковано і вони будуть тимчасово провадитися до засідання Ради.

ІІ. Розглянуто 4 книжки, які власник їх пропонує Бібліотеці обміняти на інші.

ПОСТАНОВЛЕНО: принципово згодитися на обмін, але з'ясувати на які саме книжки їх обміняти.

ІІІ. І.М.Балінський підняв питання про індексацію: чи треба ставити на книжці красного письменства другий індекс, який вказує на політичний напрямок книжки.

ПОСТАНОВЛЕНО: ставити один індекс, який торкається красного письменства.

УПІ. І.М.Балінський прохає видати йому книжку: Оман. Великая крестьянская революція в Англіи.

ПОСТАНОВЛЕНО: книжку видати.

О 3 годині дня Голова Ради Ю.О.Іванов-Меженко оголосив засідання Ради закритим до слідуєчого засідання, яке призначається на п'ятницю 28-го січня об 12 годині дня (по офіційному).

ГОЛОВА РАДИ БІБЛІОТЕКАРІВ

ЧЛЕНИ РАДИ:

В.О.СЕКРЕТАРА

3 ПРОТОКОЛУ №12

засідання Ради Бібліотекарів Всенародньої Бібліотеки у Києві

29/16 січня 1921 року.

ІІ. Ю.О.Іванов-Меженко доложив ті відомості, на підставі яких він виробив правила для співробітників і наказав їх надрукувати у «Хроніці» /див. попередній протокол/, а також графіку інтенсивності праці співробітників, і пропонував Раді розглянути ці правила.

Після докладного обміркування, ці правила остаточно зредаговано, стверджено і ухвалено Радою Бібліотекарів /зміст цих правил при цьому прикладається./

ПРАВИЛА

для всіх служачих у Всенародній Бібліотеці.

1. Всяка відсутність на службі мусить бути писано обмотивована у 1-й день явки на службу після відсутності.

Примітка: систематичне запізнювання і довчасне залишення праці прирівнюється до відсутності.

2. Хворість, яка вимагає більш, ніж тижневої відсутності, мусить бути посвідчена медичним свідоцтвом.

3. Мотиви відсутності розглядаються в Раді Бібліотекарів і у разі невизнання за вважливі притягатимуть: у 1-й раз - примус одробити перепущені години; у 2-й - офіційну догану і попередження про доклад в Комітеті про звільнення; у 3-й раз - доклад в Комітеті про необхідність звільнення недбайливого співробітника.

ЮРИДИЧНИЙ ВІДДІЛ «БВ»

Подяємо уривок з листа нашої читачки з м. Сverdловська Луганської області Л.Матавінко.

«З 1966 р. працюю завідуючою міською бібліотекою. В 1980 р. було здійснено централізацію бібліотек усіх систем і відомств. У нашому місті цей процес відбувся на базі районної бібліотеки. Я займаю посаду завідуючої філіалом №1 ЦБС. У 1990 р. він став називатися юнацькою бібліотекою (але так і залишився філіалом ЦБС).

У 1993 р. за станом здоров'я я хотіла вийти на пенсію з урахуванням вислуги років. Я відпрацювала в одній бібліотеці 27 років. А тепер виявляється, не маю права піти на пенсію за вислугою, тільки через те, що відбулася централізація.

А надовзі граде децентралізація. І я знову буду завідуючою бібліотекою.

Допоможіть. Дуже чекаємо Вашої відповіді.»

Ситуація, про яку розповідає дописувачка з Луганщини, типова. В редакцію надійшло ще кілька подібних листів. На них відповідає юрист О. В. Ляхо.

Бібліотечні працівники всіх категорій бібліотек, що підпорядковані Міністерству культури України та іншим відомствам мають право на отримання пенсії за віком (жінки у віці 55 років, чоловіки у віці 60 років і старші) за відсутністю права на пенсію з інших підстав (наприклад, інвалідність).

Отримувати пенсію за вислугу років, за наявності не менш ніж 25-річного спеціального стажу роботи, за постановою Кабінету Міністрів України «Про перелік закладів й установ освіти, охорони здоров'я та соціального захисту і посад, робота на яких дає право на пенсію за вислугу років» від 1.ІІ.93 №909, можуть лише працівники бібліотек, що належать до перерахованих у постанові міністерств.

Отже, не структурні зміни, а підпорядкування Вашої бібліотеки Міністерству культури не дає Вам права виходу на пенсію за вислугою років, оскільки вказана постанова на працівників бібліотек, підпорядкованих Міністерству культури, не поширюється.

■ У друкарні
(фрагмент гравюри ХVІ ст.)

